

Stockholm 2011-05-27

Granskning av arbetsmarknadsministerns underlåtenhet att följa riksdagens beslut m.m.

Till Konstitutionsutskottet

Arbetsmarknadsministern Hillevi Engström samrådde den 4 mars 2011 med EU-nämnden inför möte med Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor, den 7 mars 2011. Vid behandlingen av punkten 4 – bidrag till Europeiska rådet, 24-25 mars 2011 behandlade EU-nämnden bland annat under punkten 4 a frågan om rådets föreslagna rådsslutsatser i ärende om Den gemensamma sysselsättningsrapporten i samband med den årliga tillväxtöversikten för 2011. EU-nämnden beslutade att följande ståndpunkt skulle avges "För att regeringen skall kunna acceptera rådets slutsatser måste dessa innehålla tydliga skrivningar som klargör att arbetsmarknadens parter autonomi och ingångna avtal på arbetsmarknaden respekteras och att alla former av social dumping ska motverkas."

Av de stenografiska anteckningarna från EU-nämndens sammanträde den 4 mars 2011 framgår bland annat (se §§ 108, 113, 123 och 137) att arbetsmarknadsministern i EU-nämnden anfört att regeringens förslag är att regeringen vid överläggningarna ska ta upp de punkter som regeringen förslår vid överläggningar om rådsslutsatser i ministerrådet, att regeringens representant inte kommer rösta för slutsatserna om inte regeringens förslag går igenom och att rådsslutsatserna "redan är låsta" och "det är inte en förhandlingsposition nu".

I promemoria med rapport från EPSCO-rådet av den 14 mars 2011 från Arbetsmarknadsdepartementet redovisas vad ministern framförde som Sveriges ståndpunkt i ministerrådet. Av anteckningarna framgår att ministern framförde dels vikten av att respektera de sociala parternas roll i lönebildning och dels om vikten av åtgärder för att höja arbetskraftsdeltagandet bland kvinnor och män. Sverige valde att lägga ned sin röst om rådsslutsatserna då slutsatserna saknade skrivningar om

att motverka så kallad social dumpning och tillräckligt tydliga skrivningar gällande arbetsmarknadsparternas autonomi, inklusive respekt för ingångna avtal.

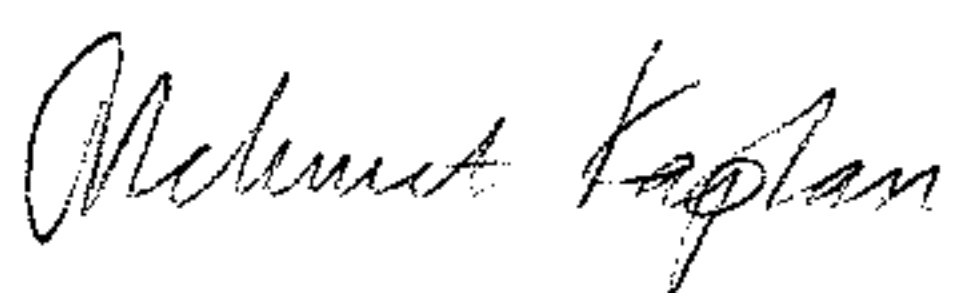
Konstitutionsutskottet har i betänkandet 2009/10:KU20 behandlat frågor rörande regeringens samråd med riksdagens EU-nämnd i vissa frågor. Utskottet fann därvid att det i de fall som var aktuella saknades godtagbara skäl för de knappa tidsrymder som stod till förfogande. Regeringen gjorde inte tillräckligt för att säkerställa att riksdagen fick ett aktivt och reellt inflytande i processen. Det förekom också brister i regeringens information till EU-nämnden inför samråden. Ansvariga statsråd och regeringen har enligt KU brustit i uppfyllandet av sina grundlagsstadgade informations- och samrådsskyldigheter gentemot riksdagen. Till grund för det av riksdagens fastställda uttalandet låg en utredning om bland annat gällande rätt i 10 kap. regeringsformen och riksdagsordningen men även om praxis vid regeringens samråd med EU-nämnden. Därvid framgår bland annat (sid. 27 f) att det inför Sveriges medlemskap i EU i förarbetena angavs vad gäller utgångspunkter för samråd och information mellan regeringen och riksdagen, att det inte är tillräckligt att riksdagens inflytande utövas endast genom kontroll i efterhand utan att det är önskvärt med en ordning där riksdagen därutöver får ett aktivt och reellt inflytande som gör det möjligt att på förhand påverka de ståndpunkter Sverige ska inta inför förhandlingar och beslutsfattande i EU, samt att riksdagen som folkets främsta företrädare även i övrigt bör få insyn i och ges inflytande över den process som leder fram till för vårt land viktiga och bindande beslut (prop. 1994/95:19 s. 533). Konstitutionsutskottet bedömde vidare att riksdagen genom EU-nämnden i praktiken får reellt inflytande när det gäller Sveriges ståndpunkter vid mötena i Europeiska unionens råd.

Utskottet anförde vidare i avsnittet om praxis det angelägna i att utskottens synpunkter beaktas i EU-nämndens samråd med regeringen, dels att den praxis som utvecklats och som innebär att det inte anses tillräckligt att regeringen inte gör något som står i strid med EU-nämndens synpunkter, utan i stället agerar i enlighet med nämndens råd och ståndpunkter.

Mot bakgrund av det ovan anförda drar vi slutsatsen att arbetsmarknadsministern i det sk EPSCO-rådet inte följt EU-nämndens instruktioner och att hon på ett felaktigt sätt inom nämnden uttalat att rådsslutsatserna varit låsta och inte varit möjliga att påverka. Den svenska ståndpunkten fastställdes av EU-nämnden den 4 mars 2011 och EPSCO-rådet ägde rum den 7 mars 2011. Till detta kommer ministrarnas utrymme att agera under tiden före och under sammanträdet. Det finns ingenting som förbjuder eller förhindrar ministrar att före eller under ministerråden lyfta frågor av vikt för Sverige.

Vi drar vidare slutsatsen att regeringens samråd med riksdagen genom EU-nämnden genom det beskrivna förfarandet blivit meningslöst, då ministern visat att nämndens instruktioner inte behöver följas.

Vi begär således att konstitutionsutskottet ska granska dels arbetsmarknadsministerns uttalande om att rådsslutsatserna varit låsta och omöjliga att påverka och dels granska ministerns agerande genom att inte följa EU-nämndens instruktion.

Mehmet Kaplan

Riksdagsledamot (MP)

Jonas Eriksson

Riksdagsledamot (MP)